Lietas Nr. 11380058211
Lietas arhīva Nr. SKK-0006-15

LĒMUMS

Rīgā 2015.gada 12.janvārī

Latvijas Republikas Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnesis V.Čiževskis,

tiesnese A.Nusberga,

tiesnese I.Radzeviča

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar Kurzemes tiesas apgabala prokuratūras virsprokurora A.Mikuļska kasācijas protestu par Kurzemes apgabaltiesas 2014.gada 11.jūnija lēmumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Talsu rajona tiesas 2014.gada 27.marta spriedumu

/J.B./, /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 193.[1]panta pirmajā daļā paredzēto 26 noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā;

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzēto 26 noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā;

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzēto 2 noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā.

Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu galīgais sods /J.B./ noteikts brīvības atņemšana uz 1 gadu.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu /J.B./ atzīts par vainīgu 26 Krimināllikuma 193.[1]panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā par to, ka viņš izmantoja datus, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot maksāšanas līdzekli.

Turklāt ar pirmās instances tiesas spriedumu /J.B./ atzīts par vainīgu 26 Krimināllikuma 193.panta otrajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā par to, ka viņš nelikumīgi izmantoja svešu maksāšanas līdzekli.

Turklāt ar pirmās instances tiesas spriedumu /J.B./ atzīts par vainīgu 2 Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā par to, ka viņš izdarīja krāpšanu nelielā apmērā.

Ar pirmās instances tiesas spriedumu konstatēts, ka /J.B./ noziedzīgos nodarījumus izdarījis 2011.gada 1., 2., 3., 6., 7. un 30.novembrī, kā arī 2011.gada 8., 11. un 23.decembrī.

Izskatījusi lietu rakstveida procesā sakarā ar apsūdzētā /J.B./ apelācijas sūdzību, Kurzemes apgabaltiesa ar 2014.gada 11.jūnija lēmumu atcēla pirmās instances tiesas spriedumu un lietu nosūtīja jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā.

Apelācijas instances tiesa lēmumu par lietas nosūtīšanu jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā motivējusi ar to, ka tai ir radušās pamatotas šaubas par apsūdzētā vainīgumu un, ka šaubām vajadzēja rasties arī pirmās instances tiesai. Apelācijas instances tiesas ieskatā, pirmās instances tiesa nepamatoti konkrēto lietu skatījusi bez pierādījumu pārbaudes. Apelācijas instances tiesa atzinusi, ka /J.B./ inkriminētie noziedzīgie nodarījumi, kas izdarīti 2011.gada 1., 2. un 3.novembrī, atzīstami par atsevišķu turpinātu noziedzīgu nodarījumu. Turklāt apelācijas instances tiesas ieskatā, Krimināllikuma 193.[1]panta pirmajā daļā (likuma redakcijā no 2013.gada 1.aprīļa) nav paredzēta kriminālatbildība par datu izmantošanu, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot finanšu instrumentu vai maksāšanas līdzekli.

Par apelācijas instances tiesas lēmumu kasācijas protestu iesniedzis Kurzemes tiesas apgabala prokuratūras virsprokurors A.Mikuļskis, kurš lūdz atcelt Kurzemes apgabaltiesas 2014.gada 11.jūnija lēmumu.

Kasācijas protestā norādīts, ka apelācijas instances tiesa nepamatoti pieņēmusi lēmumu atcelt pirmās instances tiesas spriedumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā. Virsprokurora ieskatā, apelācijas instances tiesa nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 23.pantu un nepamatoti atzinusi, ka 2011.gada 1., 2. un 3.novembrī /J.B./ izdarītie noziedzīgie nodarījumi ir atsevišķs turpināts noziedzīgs nodarījums. Virsprokurors norāda, ka visi noziedzīgie nodarījumi /J.B./ pamatoti inkriminēti kā atsevišķi noziedzīgie nodarījumi.

Turklāt kasācijas protestā norādīts, ka apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi, ka /J.B./ nav saucams pie kriminālatbildības par Krimināllikuma 193.[1]panta pirmajā daļā paredzētajiem noziedzīgajiem nodarījumiem, jo pēc 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā" spēkā stāšanās no Krimināllikuma 193.[1]panta pirmās daļas izslēgta kvalificējošā pazīme – datu izmantošana. Virsprokurora ieskatā, šāds apelācijas instances tiesas atzinums ir nepareizs, jo pēc minēto Krimināllikuma grozījumu spēkā stāšanās atbildība par datu izmantošanu, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot finanšu instrumentu vai maksāšanas līdzekli no Krimināllikuma nav izslēgta, bet gan paredzēta Krimināllikuma 193.[1]panta otrajā daļā. Tādējādi /J.B./ par datu nelikumīgu izmantošanu tiesiski un pamatoti saukts pie kriminālatbildības, t.i., pēc Krimināllikuma 193.[1]panta pirmās daļas (likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam).

Virsprokurora ieskatā, apelācijas instances tiesa nepareizi piemērojusi 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā" pārejas noteikumu 1.punkta nosacījumus.

Augstākā tiesa atzīst, ka Talsu rajona tiesas 2014.gada 27.marta spriedums un Kurzemes apgabaltiesas 2014.gada 11.jūnija lēmums atceļams un lieta nosūtāma jaunai izskatīšanai Talsu rajona tiesā.

Augstākā tiesa, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 584.panta otro daļu, atzīst par nepieciešamu pārsniegt kasācijas protestā izteikto prasību apjomu, jo konstatē, ka lietā pieļauts Krimināllikuma pārkāpums, kas nav norādīts kasācijas protestā un kas ir pamats lietas jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā. Konkrētajā gadījumā kasācijas protestā izteikto prasību pārsniegšana ir par labu apsūdzētajam /J.B./, kas viņa stāvokli nepasliktina un tiesības uz aizstāvību neierobežo.

Kasācijas instances tiesas ieskatā, pirmās instances tiesa nepamatoti lietu izskatījusi bez pierādījumu pārbaudes, tādējādi pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 575.panta pirmās daļas 8.punktā minēto šā likuma pārkāpumu. Pirmās instances tiesa pieļāvusi arī Kriminālprocesa likuma 574.panta 2.punktā minēto Krimināllikuma pārkāpumu, t.i., nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 193.[1]panta pirmo daļu un nepamatoti atzinusi /J.B./ par vainīgu Krimināllikuma 193.[1]panta pirmajā daļā paredzēto 26 atsevišķu noziedzīgo nodarījumu izdarīšanā. Minēto Krimināllikuma pārkāpumu nav konstatējusi apelācijas instances tiesa.

Pirmās instances tiesai bija jāievēro 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā" pārejas noteikumu 4.punkta nosacījumi, ka personas, kuras noziedzīgu nodarījumu izdarījušas līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai, sodāmas saskaņā ar tām Krimināllikuma normām, kuras bija spēkā šā nodarījuma izdarīšanas laikā, ņemot vērā, ka maksimālais soda apmērs vai laiks nedrīkst pārsniegt maksimālo soda apmēru vai laiku, kāds Krimināllikumā par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu ir paredzēts pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas, kā arī 5.punkta nosacījumi, ka personas, kuras līdz šā likuma spēkā stāšanās dienai izdarījušas noziedzīgus nodarījumus, kas kvalificējami kā noziedzīgu nodarījumu atkārtotība, saucamas pie kriminālatbildības un sodāmas par katru noziedzīgu nodarījumu saskaņā ar tām Krimināllikuma normām, kuras bija spēkā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā, bez kvalificējošās pazīmes – atkārtotība. Šādos gadījumos, nosakot sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50.pantu pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas, maksimālais soda apmērs vai laiks nedrīkst pārsniegt maksimālo soda apmēru vai laiku, kāds Krimināllikumā par atkārtoti izdarītu noziedzīgu nodarījumu bija paredzēts noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas laikā.

Pirmās instances tiesai, ievērojot minētās Krimināllikuma normas, lieta bija jāizskata pārbaudot pierādījumus, jo konkrētajā gadījumā tiesai vajadzēja rasties pamatotām šaubām par apsūdzētā vainīgumu Krimināllikuma 193.[1]panta pirmajā daļā paredzēto 26 noziedzīgu nodarījumu izdarīšanā. Izskatot lietu bez pierādījumu pārbaudes, pirmās instances tiesa pieļāva Kriminālprocesa likuma 499.panta pirmās daļas 2.punkta pārkāpumu. Tā kā lieta pirmās instances tiesā izskatīta bez pierādījumu pārbaudes, apelācijas instances tiesa nevar labot pirmās instances tiesas pieļauto kļūdu.

Krimināllikuma 193.[1]panta pirmās daļas nepareiza piemērošana konkrētajā gadījumā izpaudusies tādējādi, ka tiesa nepareizi interpretējusi 2012.gada 13.decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā" pārejas noteikumu 4.punkta un 5.punkta nosacījumus un katru apsūdzētā /J.B./ nodarījumu kvalificējusi kā atsevišķu noziedzīgu nodarījumu, nosakot arī par katru noziedzīgu nodarījumu sodu. Minētās likuma normas par to, ka personas saucamas pie kriminālatbildības un sodāmas par katru noziedzīgu nodarījumu attiecas uz tām Krimināllikuma normām, kas paredzēja noziedzīgā nodarījuma kvalificējošo pazīmi – atkārtotību. Tā kā Krimināllikuma 193.[1]pants šādu kvalificējošo pazīmi neparedzēja, tad nebija tiesiska pamata /J.B./ saukt pie kriminālatbildības un sodīt par katru noziedzīgu nodarījumu, kaut arī lietas iztiesāšana notikusi, kad spēkā bija 2012.gada 13.decembra likums „Grozījumi Krimināllikumā" un pārejas noteikumu 4.punkta un 5.punkta nosacījumi. Konkrētajā gadījumā noziedzīgais nodarījums bija jākvalificē saskaņā ar to Krimināllikuma normu, kas bija spēkā kad persona izdarījusi noziedzīgo nodarījumu.

Augstākā tiesa piekrīt kasācijas protestā norādītajam, ka nepamatots ir apelācijas instances tiesas atzinums, ka par 2011.gada novembrī un decembrī izdarītajiem nodarījumiem /J.B./ nav saucams pie kriminālatbildības pēc Krimināllikuma 193.[1]panta pirmās daļas.

Kasācijas instances tiesas ieskatā, šāds apelācijas instances tiesas atzinums ir kļūdains un nevar būt par pamatu pirmās instances tiesas sprieduma atcelšanai. Kasācijas protestā pareizi norādīts, ka ar grozījumiem Krimināllikumā, kas stājās spēkā 2013.gada 1.aprīlī, no Krimināllikuma 193.[1]panta nav izslēgta šā noziedzīgā nodarījuma sastāva objektīvās puses pazīme – datu izmantošana, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot finanšu instrumentu vai maksāšanas līdzekli. Šobrīd aktuālajā Krimināllikuma redakcijā šī noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīme ietverta Krimināllikuma 193.[1]panta otrajā daļā, bet likuma redakcijā līdz 2013.gada 31.martam par tādu datu izmantošanu, kas dod iespēju nelikumīgi izmantot finanšu instrumentu vai maksāšanas līdzekli, krimināatbildība bija paredzēta Krimināllikuma 193.[1]panta pirmajā daļā.

Tā kā lieta tiek nosūtīta jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā, kurai lieta jāizskata pēc būtības, tad kasācijas instances tiesa nevērtē apelācijas instances tiesas lēmumā un virsprokurora kasācijas protestā izteiktos apsvērumus par to, vai /J.B./ inkriminētie noziedzīgie nodarījumi, kuri izdarīti 2011.gada 1., 2. un 3.novembrī (Krimināllikuma 193.panta otrā daļa un 180.panta pirmā daļa), kvalificējami kā atsevišķs turpināts noziedzīgs nodarījums vai arī kā vairāku noziedzīgu nodarījumu kopība. Minētais jautājums izlemjams lietas iztiesāšanas laikā, pārbaudot pierādījumus un noskaidrojot lietas faktiskos apstākļus.

Apsūdzētajam /J.B./ piemērots drošības līdzeklis – aizliegums izbraukt no valsts. Augstākā tiesa atzīst, ka apsūdzētajam piemērotais drošības līdzeklis atstājams negrozīts, jo nav zudis vai mainījies šī drošības līdzekļa piemērošanas pamats, nav mainījušies tā piemērošanas nosacījumi, kā arī nav noskaidroti citi apstākļi, kas noteica drošības līdzekļa izvēli.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585., 587.pantu, Augstākā tiesa

n o l ē m a

Atcelt Talsu rajona tiesas 2014.gada 27.marta spriedumu un Kurzemes apgabaltiesas 2014.gada 11.jūnija lēmumu un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Talsu rajona tiesā.

Apsūdzētajam/J.B./ piemēroto drošības līdzekli – aizliegumu izbraukt no valsts – atstāt negrozītu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis (paraksts) V.Čiževskis

Tiesnese (paraksts) A.Nusberga

Tiesnese (paraksts) I.Radzeviča